

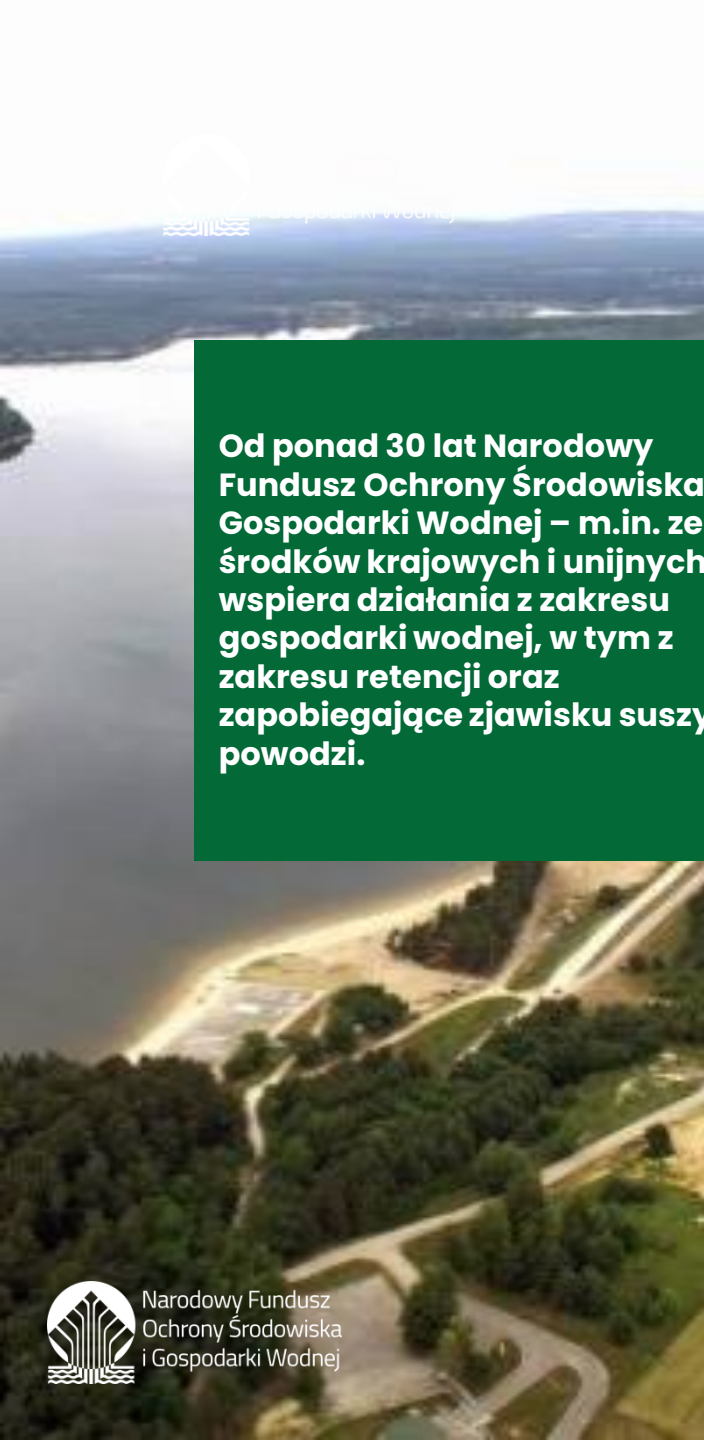
Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

► **Wsparcie finansowe NFOŚiGW
dla przedsięwzięć
ukierunkowanych na
przeciwdziałaniu niedoborom
wody**

Andrzej Rzeszotarski

Dyrektor Departamentu Ochrony Wód i Adaptacji do Zmian Klimatu, NFOŚiGW

październik 2022

Od ponad 30 lat Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – m.in. ze środków krajowych i unijnych – wspiera działania z zakresu gospodarki wodnej, w tym z zakresu retencji oraz zapobiegające zjawisku suszy i powodzi.

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniom niedoborom wody

Od 1 stycznia 2018 r., po wejściu w życie nowego Prawa Wodnego, reformującego gospodarkę wodną w Polsce, zasadniczo finansowanie gospodarki wodnej przeszło w kompetencje nowoutworzonego organu Państwowe Gospodarstwo Wodne - Wody Polskie, jednakże w latach 1989-2017 to NFOŚiGW był głównym źródłem finansowania inwestycji w gospodarce wodnej.

Nadal wiele zadań z zakresu zapobiegania zjawisku suszy jak i powodzi, szczególnie realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, jest finansowanych przez Narodowy Fundusz, jako przedsięwzięcia z zakresu adaptacji do zmian klimatu.

Duże przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodnej są wspierane nadal przez NFOŚiGW jako Instytucję Wdrażającą Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach poprzedniej i obecnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej.

NFOŚiGW obecnie uczestniczy również w pracach nad nową perspektywą

finansową

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniom niedoborom wody

Od 1989 r. na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodnej NFOŚiGW przeznaczył już ponad 3 mld zł ze środków własnych, przy czym wartość tych projektów wynosi ponad 6,7 mld zł.

To pieniądze zainwestowane m.in. w zbiorniki wodne, zaopatrzenie w wodę, urządzenia przeciwpowodziowe oraz projekty dotyczące małej retencji.

Na działania z zakresu gospodarki wodnej w ramach unijnego wsparcia z POliŚ 2007-2013, NFOŚiGW wydał ponad 2,1 mld zł środków UE (koszt całkowity zadań – ponad 3 mld zł).

W kolejnej unijnej perspektywie – POliŚ 2014-2020 – zaalokowane zostało ponad 4,0 mld zł (wartość całkowita zadań – 5,5 mld zł)

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniom niedoborom wody

Kluczowe znaczenie miały środki NFOŚiGW w finansowaniu dużych zbiorników retencyjnych pełniących bardzo istotną rolę w zatrzymywaniu wód spływających do morza w tym min.: **Wióry na Świślinie** o pojemności 35 mln m³, **Klimkówka na Ropie** o pojemności 43 mln m³.

Bez wsparcia środkami NFOŚiGW nie udałooby się zakończyć największej inwestycji przeciwpowodziowej w naszym Kraju – **Suchego Zbiornika Przeciwpowodziowego Racibórz Dolny** – o pojemności całkowitej 185 mln m³.

Bez finansowania środkami NFOŚiGW nie powstałby **Stopień Wodny Malczyce** na Odrze jako kluczowy element w poprawianiu żeglowności na Odrzańskiej Drodze Wodnej.

Z dotacji NFOŚiGW, w kwocie 62 mln zł, przeprowadzona została w latach 2004-2015 odbudowa **Kanału Augustowskiego**. Droga wodna o długości 102 km, dzięki finansowaniu z NFOŚiGW, została przywrócona do żeglowności po 60-letniej przerwie.

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniu niedoborom wody

Stopień wodny Malczyce na Odrze, dofinansowanie z NFOŚiGW - 736 mln zł w formie dotacji i 150 mln zł w formie pożyczki.

Zaporowy zbiornik retencyjny Świnna Poręba na Skawie o pojemności 161 mln m³, dofinansowanie z NFOŚiGW – 1,073 mld zł. Realizacja zbiornika pozwoliła na ochronę ok. 850 tys. osób przed powodzią.

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniom niedoborom wody

– program priorytetowy *Adaptacja do zmian klimatu* (1)

Program *Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie skutków zagrożeń środowiska* był jednym z głównych źródeł finansowania niektórych rodzajów inwestycji z zakresu gospodarki wodnej realizowanych głównie przez Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST) z budżetem 1,107 mld zł (nabór wniosków zakończono w XII 2021)

Jego kontynuacją od 2022 jest nowy PP *Adaptacja do zmian klimatu*

Ogłoszenie nowego naboru nastąpiło 9 maja 2022 r.

Finansowane mogą być m.in. działania z zakresu zapobiegania powodzi i suszy, w tym:

- zabezpieczenie dostępu do wody pitnej w odpowiedniej ilości i jakości (budowa i modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowych)
- zwiększanie retencji w ekosystemach, urządzenia wodne, retencja na obszarach wiejskich (realizowana przez jednostki samorządu terytorialnego)
- „zielono-niebieska” infrastruktura w miastach, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych, zrównoważone systemy zagospodarowania wód opadowych i kanalizacja deszczowa

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniu niedoborom wody – program priorytetowy *Adaptacja do zmian klimatu* (2)

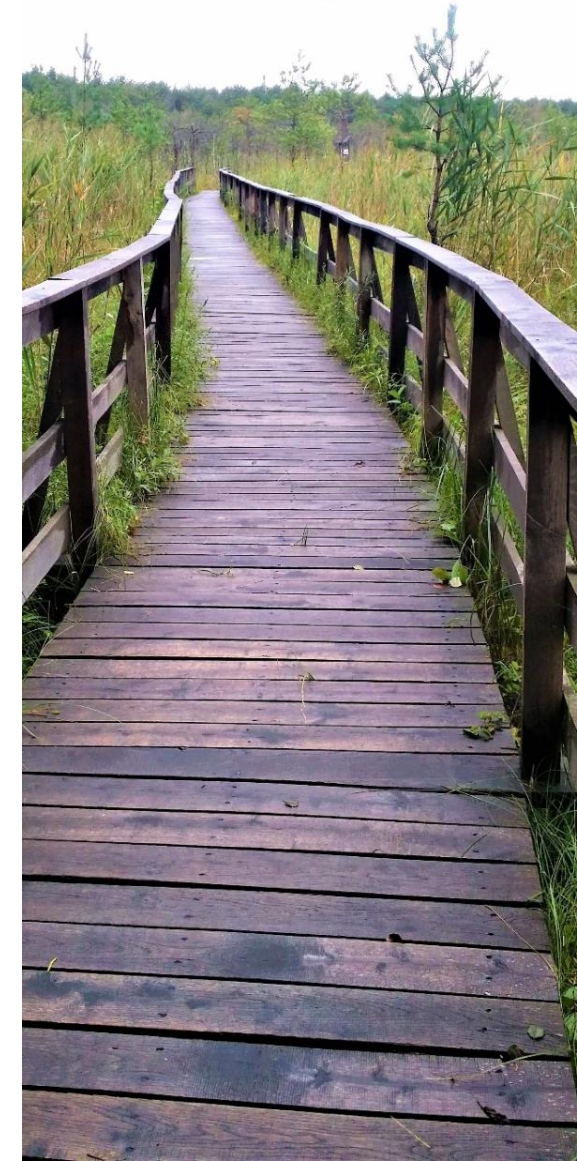
Adaptacja do zmian klimatu – oferta pożyczkowa do 0,75 mld zł.

Oferta w tym zakresie jest skierowana przede wszystkim do:

- jednostek samorządu terytorialnego, ich związków oraz podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych JST
- spółek prawa handlowego, przedsiębiorstw państwowych, państwowych osób prawnych

Warunki dofinansowania w formie pożyczki:

- możliwość pokrycia do 100 % kosztów kwalifikowanych
- oprocentowanie WIBOR 3M (min. 2 %)
- podstawowe zabezpieczenie – weksel własny in blanco z klauzulą bez protestu
- możliwość umorzenia od 30 do 50% (w zależności od zamożności gminy) kapitału wypłaconej pożyczki, po potwierdzeniu trwałości dofinansowanej inwestycji - jednak nie więcej niż 5 mln zł

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniom niedoborom wody – program priorytetowy *Adaptacja do zmian klimatu* (3)

Adaptacja do zmian klimatu – nabór retencja na obszarach wiejskich – oferta dotacyjna do 450 mln zł.

Oferta w tym zakresie jest skierowana do:

- jednostek samorządu terytorialnego realizujących zadania w zakresie retencji na obszarach wiejskich

Warunki dofinansowania w formie dotacji:

- możliwość pokrycia do 70 % kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia

Rodzaje przedsięwzięć:

- zadania w zakresie retencji korytowej lub przykorytowej na obszarach wiejskich

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniu niedoborom wody – program priorytetowy *Klimatyczne Uzdrawiska* (1)

Program *Klimatyczne Uzdrawiska* ma na celu upowszechnianie nowoczesnych, efektywnych i skutecznych rozwiązań w gminach uzdrawiskowych, służących poprawie jakości życia mieszkańców oraz poprawiających odporność miejscowości uzdrawiskowych na skutki zmian klimatu poprzez realizację najlepszych rozwiązań inwestycyjnych.

Finansowane mogą być m.in. działania z zakresu zapobiegania powodzi i suszy, w tym:

- Działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu w miastach, w tym: „zielono-niebieska„ infrastruktura, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych, systemy zagospodarowania wód opadowych i kanalizacja deszczowa, zieleńce, parki;
- Zaopatrzenie ludności w wodę do picia, w tym: budowa i modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowych.

Finansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na przeciwdziałaniu niedoborom wody – program priorytetowy *Klimatyczne Uzdrowiska (2)*

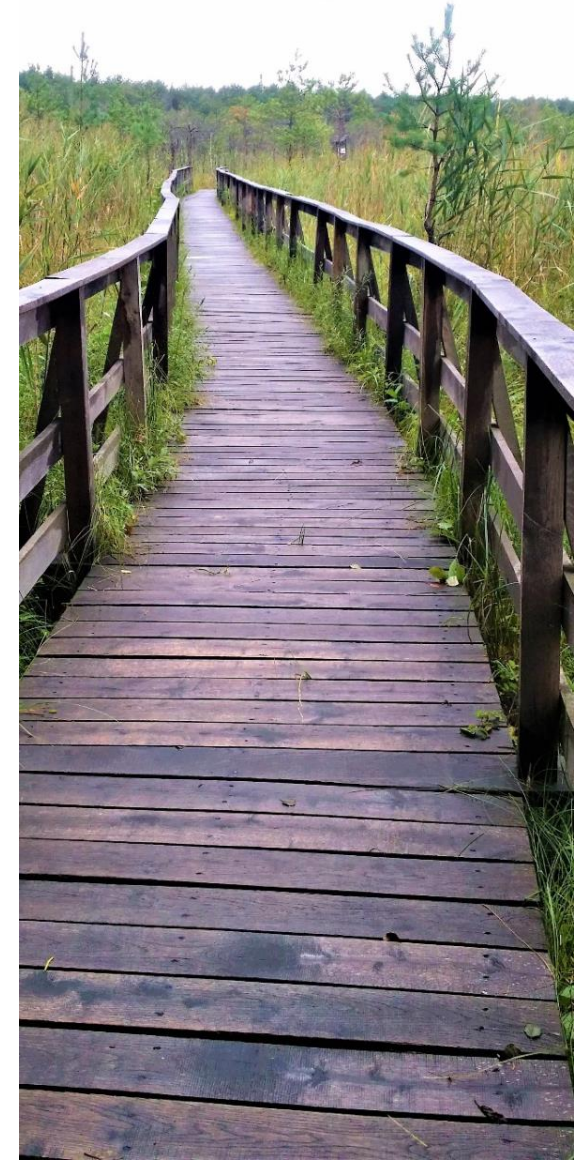
Klimatyczne Uzdrowiska – oferta pożyczkowa do 50 mln zł.

Oferta w tym zakresie jest skierowana przede wszystkim do:

- Jednostki samorządu terytorialnego posiadające status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej (w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. 2020 r. poz. 1662, z późn. zm.))
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego o których mowa powyżej).

Warunki dofinansowania w formie pożyczki:

- możliwość pokrycia do 100 % kosztów kwalifikowanych
- sumaryczna wartość dofinansowania nie może być niższa niż 500 tys. zł oraz nie wyższa niż 5 000 tys. zł;
- oprocentowanie stałe - 1%
- podstawowe zabezpieczenie – weksel własny in blanco z klauzulą bez protestu
- możliwość umorzenia od 30 do 50% (w zależności od zamożności gminy) kapitału wypłaconej pożyczki, po potwierdzeniu trwałości dofinansowanej inwestycji - jednak nie więcej niż 5 mln zł

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu przez NFOŚiGW

- program priorytetowy *Moja Woda*

Moja Woda – oferta dotacyjna do 236 mln zł

- Finansowane mogą być działania z zakresu magazynowania wody w przydomowych instalacjach;
- Oferta w tym zakresie skierowana jest do osób fizycznych będących właścicielami lub współwłaścicielami nieruchomości, na której znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny;
- Dofinansowanie odbywa się w formie dotacji, lecz nie więcej niż 80% kosztów kwalifikowanych instalacji wchodzących w skład przedsięwzięcia i nie więcej niż 5 tys. zł na jedno przedsięwzięcie;
- Wnioski o dofinansowanie rozpatrywane są przez WFOŚiGW;
- Program realizowany będzie w latach 2020-2024, przy czym podpisywanie umów o dotacje zaplanowano do 30 czerwca 2024 r. a wydatkowanie środków do końca 2024 r.

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu przez NFOŚiGW

Równoległe do finansowania środkami krajowymi NFOŚiGW jest kluczowym elementem w wykorzystywaniu środków Unii Europejskiej na inwestycje środowiskowe w ramach POliŚ.

Pierwsze doświadczenia były zdobywane przy środkach PHARE (w latach dziewięćdziesiątych XX wieku), a następnie przy obsłudze instrumentu przedakcesyjnego – ISPA. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej w perspektywach finansowych 2007-2013 i 2014-2020 NFOŚiGW pełnił i pełni funkcję Instytucji Wdrażającej (IW). Przygotowuje się obecnie do pełnienia podobnej funkcji w nowej perspektywie finansowej 2021-2027.

W ramach poprzedniej perspektywy finansowej realizowano szereg inwestycji z zakresu gospodarki wodnej m.in.:

- zabezpieczenie przeciwpowodziowe Lewina Brzeskiego (Nysa Kłodzka),
- modernizacja Stopnia Wodnego Włocławek (Wisła),
- modernizacja Zbiornika Wodnego Nysa (Nysa Kłodzka),
- zabezpieczenia przeciwpowodziowe Żuław.

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu przez NFOŚiGW

- Działanie 2.1 POliŚ 2014 – 2020 (1)

NFOŚiGW jest instytucją Wdrażającą w ramach obecnie realizowanego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POliŚ 2014-2020) gdzie w ramach **Działanie 2.1: Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne i monitoring środowiska, jest realizowanych szereg inwestycji związanych z gospodarką wodną.**

W ramach tego działania są realizowane również projekty nieinwestycyjne, jak i inwestycyjne. Łącznie działanie podzielono na 13 poddziałań.

W ramach działania 2.1. realizowane są min. następujące inwestycje:

- II etap Zabezpieczenia Przeciwpowodziowego Żuław,
- ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej,
- renaturyzacja rzeki Białej Tarnowskiej, rzeki Wisłoki wraz dopływami,
- budowa flotylii lodołamaczy do zimowej ochrony przeciwpowodziowej na Odrze i Wiśle,
- ochrona brzegów morskich na Półwyspie Helskim.

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu przez NFOŚiGW - Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020 (2)

Suchy Zbiornik Przeciwpowodziowy Racibórz Dolny –
chroniący Racibórz i Wrocław o pojemności całkowitej
185 mln m³ – koszt całkowity 2 mld zł.

Wrocławski Węzeł Wodny – dostosowanie wszystkich
urządzeń wodnych i budowa nowych mogących
przepuścić falę powodziową równą fali z 1997 roku –
koszt całkowity 0,901 mld zł.

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu przez NFOŚiGW

- Działanie 2.1 POliŚ 2014 – 2020 (3)

Poddziałanie 2.1.3 „Wsparcie ponadregionalnych systemów małej retencji” – 313 mln zł

- Poddziałanie finansuje projekty pozakonkursowe, których **efektem jest wzrost retencji**
- To przede wszystkim dwa ogólnopolskie projekty realizowane przez **PGL Lasy Państwowe** w ramach „Kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu”: mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych i na terenach górskich.
- Obok zasadniczego celu w postaci zapobiegania powstawaniu lub minimalizacji negatywnych skutków zjawisk naturalnych takich jak: niszczące działanie wód wezbraniowych, powódzie i podtopienia, susza i pożary, działania te wspomagają również odbudowę cennych ekosystemów naturalnych, a tym samym mają pozytywny wpływ na ochronę różnorodności biologicznej
- Łącznie projekty te – w których realizowane jest **ponad 2250 obiektów** piętrzących wodę lub spowalniających jej spływ – mają przynieść efekt w postaci **retencjonowania 2,5 mln m³ wody**

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu przez NFOŚiGW

- Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020 (4)

Poddziałanie 2.1.5 „Systemy gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich”

Projekty dotyczą m.in.:

- budowy, rozbudowy lub remontu **sieci kanalizacji deszczowej** oraz infrastruktury towarzyszącej, która przyczynia się do odprowadzania, zatrzymania, retencjonowania, wykorzystania wód opadowych i/lub oczyszczania (w razie potrzeby) wód opadowych, przy czym dla tej infrastruktury preferowane jest użycie metod naturalnych lub bazujących na naturalnych;
- budowy, rozbudowy lub remontu **zbiorników wód opadowych** wraz z infrastrukturą towarzyszącą (w tym m.in. urządzenia podczyszczające i instalacje rozprowadzania zebranej wody);
- likwidacji zasklepienia lub uszczelnienia gruntu.

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu przez NFOŚiGW

- Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020 (5)

Wybudowane w ramach **Poddziałania 2.1.11** lodołamacze do zimowej ochrony przeciwpowodziowej na Odrze i Wiśle, potwierdziły swoją użyteczność w akcji lodołamania w styczniu/lutym 2021 r. na Odrze i zbiorniku Włocławskim gdzie chroniono jazy na stopniu wodnym i lewobrzeżny Płock.

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu przez NFOŚiGW - Działanie 2.1 POIiŚ 2014 – 2020 (6)

Budżet Działania 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne i monitoring środowiska, PO IiŚ 2014–2020:

920 mln euro, zawarto 98 umów o dofinansowanie na łączną kwotę **6.887,7 mln zł**, z tego wydatki kwalifikowane wynoszą **5.508,5 mln zł**, a wkład środków unijnych wynosi **4.040,6 mln zł**, co stanowi **96 %** budżetu.

Typ wyboru	Wnioski złożone	Zatwierdzone wnioski	Wnioski w ocenie / przed umową	Podpisane umowy		
	liczba	Liczba	Liczba	Liczba	Wydatki kwalifikowalne (mln zł)	Wkład UE (mln zł)
1	2	3	4	5	6	7
Projekty WPZ	38	38	0	38	4 034,64	2 787,83
Projekty konkursowe	73	62	0	60	1 473,86	1 252,78
RAZEM	111	100	0	98	5 508,50	4 040,61

Planowane wsparcie działań w ramach Funduszu Spójności:

- wsparcie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zieleni/zielono-niebieskiej infrastruktury dla dużych miast
- rozwój powierzchni pokrytych zielenią w miastach, z udziałem rozwiązań z zakresu niebieskiej infrastruktury dla dużych miast
- edukacja w zakresie adaptacji do zmian klimatu

Planowane wsparcie działań w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:

- wsparcie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zieleni/zielono-niebieskiej infrastruktury dla miast o liczbie mieszkańców z przedziału 15 000 – 20 000,
- rozwój powierzchni pokrytych zielenią, terenów zielonych w miastach - dla miast średnich
- opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu
- budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej, służących zmniejszeniu skutków powodzi i suszy
- wspieranie małej retencji
- renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i obszarów od wód zależnych
- opracowanie i aktualizacja dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami oraz ochrony zasobów wodnych
- rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego oraz rozwijanie systemów ratownictwa
- monitoring i badania prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (m in. Monitoring pól elektromagnetycznych, monitoring wód oraz monitoring gleby i ziemi)
- edukacja w zakresie kwestii klimatycznych oraz zasobów wodnych

Finansowanie adaptacji do zmian klimatu w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)

Planowane wsparcie działań w ramach FE Polska Wschodnia:

- przewiduje wsparcie inwestycji skierowane do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz pozostałych miast subregionalnych z podregionów z najwyższą kumulacją gmin zmarginalizowanych – w obu przypadkach z przedziału 20-100 tys. mieszkańców, z makroregionu Polski Wschodniej. A ponadto dla miejscowości o statusie uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej,
- wsparcie zostanie przeznaczone na zwiększenie odporności miast na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu, w tym m.in. udostępnianie przestrzeni publicznej zachowującej funkcje przyrodnicze
- wspierane działania adaptacyjne będą miały charakter spójnych i zintegrowanych przedsięwzięć, kompleksowo oddziaływujących na dostosowanie miast do ekstremalnych stanów pogodowych, rozwój zielonej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach, zarządzanie wodami opadowymi i roztopowymi, a także likwidację miejskich wysp ciepła
- Wsparcie zostanie przeznaczone na zwiększanie (rozszerzanie powierzchni miast) powierzchni czynnych biologicznie i hydrologicznie na obszarach zurbanizowanych oraz zagospodarowanie wód (w tym zatrzymanie, retencjonowanie i oczyszczanie wód opadowych) w zlewniach miejskich, poprzez rozwiązania oparte na ekosystemach i zasobach naturalnych obecnych i rozwijanych w miastach (w tym zielono-niebieska infrastruktura i różnorodność biologiczna)

Dziękuję za uwagę

NFOŚiGW | +48 22 45 90 100 | fundusz@nfosigw.gov.pl

ZAPRASZAMY NA:

www.nfosigw.gov.pl

NFOŚiGW

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej